

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatæ, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de
Antverpiæ, 1649**

§. 21. Qui sine peccato est vestrûm &c. Apprehendit manibus Christus duo extrema Iustitiæ, & misericordiæ, quô fugat impios, pro vt lob proponit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](#)

HOMILIA VIGESIM AESTRA. DE ADULTERA.

, pularem in celum, hic manus sua ad terram, usq; sentiu eueniunt. Donec quis hic sequenti medu
demietit, eiusq; spargit quasi scribendo, puluerem.
Quid enim illo operatur? Ut in perfidis illis appa
reat vlera vesica et turgentia adeo manifesta.
D. Gr. vi in vulnera dilatetur, ipsiq; videant potredine
NYSS. deforis effluentur. Adhuc, (mones D. Gr. Nyss.)
Apud. Moyses illi non fuisse qui ex se vesicarum tur
Lipomae, gentium produxit sancte, quia peiorius confudit,
Exo. e. 9. cecicis maleficos: iam enim in ipso corpore pu
sol. 66. tredine scabebant, parites & in corde: hoc autem
egit, illi foras per vesicas eduxit ipsi prodigium
inopientibus: Quemadmodum si prauus & per
nictos humores praeordiis a se testim lateat, non
accusat medicus quod eos ipse feceris sed arte
ipsos in eum, ut appareant, traxit. Fataentur om
nes, quod malevoli hoc Christus non produxe
rit apostema, iam enim in eorum laetebat intellitus,
Ipsa pregratia illi, non fecit peccatum, quibus per
fidorum precordia laborabat. Phariseorum: hec
enim opera ex eorum prodiuerunt iniquitate, hoc
autem egit in eum, & foras scire id eum produxit
apostema illi, tam patet et, vi extremo suffici
podore. Non poserant malefici stare coram Moyse
Obispo, proprie uera, quam in illis erant. Mirare illos,
fugient, quam eos fusi, quam terrui discedant: Vnde post
Pharis. unum exhibant. Hic impletus Salomonis talibus
sci, predicti terculam: Ne fuerit hypocrita & ex
Ecli. c. 27. Ne forte cadat, & adducat anima sua in hor
1. 37. tione, & reuelat Deus absconua tua, & in medio
Synagogae elidat te: quoniam maligne accessisti ad
Ho. 22. Domum, & cor tuum plenius est dolo & fallacia. Di
num 3. una verba, que licet superius expoterimus, fa
ctu tamquam de quo nunc agimus nobis ostendit ex
posita, que dixisse video: tantum odo Spiritus
S. vt nobis quid in hoc contingere castum significet.
§. 21. Qui sine peccato est vestrum &c.
Apprehendit manus Christus duo extrema
Iustitia & misericordia, quib; fugat impios,
pro ut lib proponit.

§. 50. **Q**ui sine peccato est vestrum, primus in illa la
pidem mittat. Inter diffisiles illas questiones, quas Dei lib proposuit circa illa que
divina soli omnipotencia, & infinite scientia re
seruantur, haec sunt non levius obscuritatis: Num
quid tenuissi eocuissent extremam terram & excus
tab. cap. 38. 13. illi impios ex ea? Responde mihi, Job: non tua for
san tam poena, & manus apprehendas duo ex
trema terrae & se maxim dilata, illa concutias,
quo in fugâ impiorum cappellas, ex eaque facinoro
fos extermines? Quatio est hac operosa: vix
enim inter Scripturae interpretates, duo in eodem

exoticus? Quid significas, nūquid opus illud in
dicas, quod postmodum egit Samson, qui ambabat,
manibus duas apprehendit columnas, quibus sepli
Dei Philistinorum innubatur, illasque coactum,
& quasi cogitans, vassili illa machina solo pro
stravit, quo facta illustris de hodiis suis tri
phantem resultat impensis missis. Altius nobis vult pro
ponere mysterium infite sue potest, divinoque
refermat sciens, quod venies in mundum esse
operatorum: quod licet ingenio declarat D. Gr. lib.
de quibusdam Christi operibus non pati oblitus
disit: hoc tamquam quantu sapio videmos implu
Duo sunt in terra extrema, super que fundator,
& quibus innitor, si leges non essent, tribonia
lia, iudices, qui iustitiae exercet, reprobantes, refu
nantur, & temerarios & si non esset unus in alte
ru misericordia perferendo, inuandoque nos ini
nitidem, Sunt duo poli seu axes, super quos globus illi
volvitur universi. Sit illi inter se distans & ve
lut unu extremitate ab altero: quoniam quod in mis
ericordia ingreditur illi non intrat iustitia, & vidi
sequitur iustitia, sedicit misericordia.
Pro ro consideres hodie, quod Christus po
tentissimas suas extendat manus, ambas appre
hendat columnas, illasque concu sat velut ita. Cinde
minea: Concussions extrema terra. Capit enim apud
in suo rigore & mera puritate iustitiam & in sua
misericordiam, illasque ita contingit, ut dicere
licet: Iustitia & pax osculata sunt. Stridam
parumque iustitiam misericordia connectit pu
rissima, quo fugat, terret, & quasi virga pen
etur impios, qui velut excusii de sua velocitate
aufugient presentia: Vnde post unum exhibant.
Hic videtur illud (ex mente D. Bern.) quod dicitur
acit D. Ioan. Lex per Mosen data est. Ex una
parte columnam apprehendit iustitiam tristissi
mam, in eo quod ait: Qui sine peccato est, ibi
primus in illam lapidem mittat. Vnde hic in
quit D. Aug. id quod procedit ex magna utilitate
quod ille, qui eiundem culpam cum altero reus
est, ob illam alterum non condemnetur: etenim
eadem sententia condemnat semetipsum: no
tissima quippe est illa D. Pauli propositio: Pra
ter quod inexcusabilis est homo, omnis qui
judicas alterum, seipsum condemnas: eadem
enim agis, quae iudicis. Audiamus D. Ambro
sium. Quid tam diximus, quoniam nulla senten
cia, ut si peccata punias, qui exors sit die, I.
peccati? Quomodo enim feras alieni ult
rem. Et propter crimini deensorum: Nonne
magis ipse condonatus, qui in aliud amas quod
ipse committisti?

III. Iuxta hoc fundamentum exponit D. Basil.
Explicatur Christi praescientiam: *Nolite indicare, & non indicabimini, nolite condemnare & non condemnabimini.* Quid iuris Domini ceperit de te? Numquid de mundo vis exterminate iudicari? Certum est quod non: etenim sine illis incedo. Ut certe omnia? quid igitur vis iudicare? L. de Reg. Loquitur Dominus (dicunt illi) cum hominibus breviis, illos erudiens, qualiter alios debeant iudicare, ut dicitur. 64. qualiter condemnare, ea nimis ratione, ut dicitur. ipsi in se ipsis similibus non inquinentur sceleris. Matis. 24. sc ipsis condemnant sententia: *Cum sis ipse tuus consenseris delicti, dum alterum iudicas, in te ipsum cogeri ferre sententiam.* inquit D. Ambrosius: Et illud volute Christus significat, quia postquam dixisset. *Nolite iudicare &c. Nolite condemnare, & non condemnabimini:* subiungit: *In quo enim iudicis iudicaueritis, in de cibimini, iudex es tuus,* querit D. Augustinus, serm. 94. propositus hoc argumentum: *Primi prope te es de tempore iudex in te, prius iudica de te, ut de penetrali cap. 4. & consequenti securus procedas ad alterum, in te sequenti, sum tali, te attende, te discute te audi &c.* Vide Tom. 10. fundamentum, inquit D. Augustinus, metu iustitiae: IV. *Qui sine peccato est vestrum &c.* Non ait: occidi, sed non ait: dimicite, sed ait: qui feci, scilicet non iudicavit esse, primus in illam lapidem faciens, lusus auctor, qui subiectus adulterio occidi, sed hic lex ista, ministerio habeat innocentem. Attendite quam dicitur: Attendite qui es tu. Porro perpende, (inquit Tom. 8.) D. Aug., quam in maiori parte acceptanter actu hunc iustitiae sibi Domino proponit. Viderit, inquit ipse, cum illi egisset id, quod cum Davide per Nathan Propheta. Hunc virum proponit affatim opulentum, gregibus quoque abundantem, cui cum amicus supereruerit hospes, cumque marciali cena vellet excipere, proprijs patrens genibus, vi virtutique abfilius viti paupertis ouculumque vniuersi illi erat, & sic filia ubi chiasmina quia, ut vitam diligebat, quam qui rapieret, vito quoque vitam adimeret. Oculos suos in huius viti cunis, & non in suum, David reflectebat, quod in humeros reiecerat. Mantica a tergo, In virum ouiculare raporem rugit ut leo. Vixit Dominus quia filius est mortis, qui fecit hoc: Nam inquit rem nundum agnoscet. Quod ideo aliena non ignorabat. Quod tunc agit Pt: pheat: Crimen tunc regis exponit oculus illigie ait: *Tu es ille vir.* Hoc quoque noveris in te vibrari sententiam, quam tulisti de codem enim criminis causa esse coniunctus: *Propheta abfilius a dorso peccatum, & ante oculos posuit, ut vidaret illam* sententiam tam severam in se esse prolatam. Aperit oculos suos Rex agnoscat culpm, & hanc iusto merito se praeuani intelligat, in se cœteris, ad lamenta confugit ponenter, se culpe reum, penitenti digni constitutus: *Peccaui Domine in hoc eius salus.* Magna fuit illa Domini misericordia, quia David aperte oculos, vixi ipsi codi calu, quo tanto rigore peccatum damnauerat alienum, solum perspicue videbat enormius. Hanc quoq; Christus Pharisæi facit misericordiam, Quales veniunt adulteri prodecentes, ut levissimi cœteris illa iuxta legi sue prescripções, iudicentur: Quia instanter virginem preuenientem adulterare, ut hæc ab illo causa decidatur. Quid agit Grauicibus ac turpioribus ipsi contra eandem legem sceleribus nocentes arguebatur: illa coru proponit oculis, ut distincte illa clareat, videat hoc enim, ut diximus, fecit in terra scribendis. Eia agit Pharisæi, cu' vobis ostentum sit, quod si præterdat, ut mulier hæc, quod contra legem deliquerit Moysi in uno lapidari mereatur, vos in trecentis deliqueritis, quod digni eius incendio contremari: vtrinam hoc Davidis ex vobis audiatur. *Peccaui Domine!* vtrinam velstras agnoscentes iniquitatet, & eas quidem exercandas, quisque de ea dicere illud Patriarche & iudez de Thamaz: *Iustitia mea est.* Non hoc agunt, sed ut turbati, confusi, & velut digitu Gen. cap. 38. 26. aufugiant erubescentes. *Vnus post unum exibant.* Saluatoris virginis concusci, quæ scripsera in terra, Cōsidera te ipsum, alterum iudicas cu' uidam infirmatissima te um, tibi aliter iudicas. in illis penitentia incepit inferni, miserit, alerum mitem in multo iustius fore mittendum. Notat D. Hier., quod Donus in hoc facto, & alia illis præterit misericordiam, hanc nimis iuri quod Cui Christi illis pudore suffusos abire permisit, quos ibidem stus Pharisæi detinet potuisse, ut suas ipsas contemplantibus, istos iniquitates, tempus, locumq; dando, similiter eas abire permetteri videantur, & in illis pena incepit inferni, miserit, hec nimis, qua miseri sui semper peccata ob oculis habent, ut illa ipsi videantur, ceteri: quocirca corum est eterna cœfusio. Hoc Angelus Danieli predixit: *Quidam enigmalibus in opprobrii sempternum, ut videant semper.* Quod alius de clavatuino. Attamen dea voluit illis discedendi locum, si forte cognitis suis peccatis propriisque obiectis oculis, illaparentes emendarent: *Derat verecundia eorum elementissimus Index Palag.* (inquit D. Hieron.) *Sicutiam recedens.* I. lis pag. 217. iam egredi. *Lemanus solus lessus.* Et mulier T. 3.

in medio flans. Discipuli non recesserant, nec euba populi qua ad Christi concionem confluxerat, & præsent adstabant, quando mulierem adduxerant Pharisæi, quinimo omnes ibi remanserunt. Hoc credo Euangelistam indicare, dum ait: *Remansis in medio, quod intelligo cum voluntie dicere in medio infiniti multitudinis, que sermonem auditura conuenerat, de qua sic l. quantum coniicio*) D. Luc. LXX. *testatur: Cum haec diceret erubescerant omnes aduersari eius. Et omnis populus gaudebat in unius, & quae gloriosè febant ab eo. Hoc etenim præsens facinus inter illa gloria consumero. Omnes igitur vobis post unum calumniatores abiuerunt gradu adeo festino, ut erigens se Dominus, qui inclinatus erat, scribens in terra eorum potuerit videre neminem.*

Cum ergo manus vnam extremam terram columnam apprehendisset, rigidam nempe iustitiam, manus iniicit alteri, scilicet misericordia, conuersusque ad mulierem, percunmisceretur. Mulier, ubi fuit qui te hoc adduxerunt accusatores? Num te quispiam eorum condemnavit? Qualis erat tunc illa mulier, quam aoxia interitem, metumque debia fluuius: Poterat timeri. (sic l. Augustin.) illam ne discedentibus illis, querant cum pectore, lapidaretur ab eo, qui erat sine peccato. Legis enim zelo Christus arbat: veritatem ille, qui iustitia extremitate exercutus exerceo modo misericordia. Aliquid te condemnavit? Non, Domine, condemnavit. Igitur: Neque ego te condemnabo. Hic Dei tecum suspice misericordiam, qui nullatenus ex parte sua te condemnabit, si ex parte tua non habcas, quicunque acuset, contra inferi, teque condemnnet: non enim venit te conquam natura, sed absolutus, non occisorus, sed tibi vitam largitur.

e. Theffa. Miror D. Pauli sententiam: Non enim posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem / a lutu per Dominum nostrum Jesum Christum, qui, mortuus est pro nobis, ut sine vigiliis, sine dormianis cum illa vivamus. Non cecevit nos Deus, ut perderet, nec in mundo potuit, ut se nos nondamnam: factis enim suam manifestat intentionem, qui ut nos salvaret, & eriperet de morte, proprio filio non peperit, sed in mortem tradidit, ut vita vivemus sempiterna. L. 8. in e. Expendit D. Hieron, quod ipse Deus, his condonat, per Prophetas suos declarat, quod ex se nos minime condemnat, sed nos ipsi oabis causa sumus suppliciorum, quibus nos puniri

tam sequerò ingemiscimus. In Isaiâ verba iustitia Dei de vinca: *Quis dabit me spinam & vexem, l. 12. in prælio. Gradus super eam & succendam eam pariter? Numquid non ego illum rosaque fragrantissima? Numquid vineam mihi plantavi, ut illam eradicerem? vi exire emi vi demolirer?* Quasi dicens (interpretatur D. Hier.) D. Hier. quis me doceret: ut durus sim, & meam via l. 8. illam clementiam, & in prælio, & certamen l. 17. intriculento incedam, & gradus super vineam, l. 4. quam antea ieruani & succendam eam quam meo seferam muro? Iusta habitatione hic est sensus, *Quis me faciet durum aigue crudellem, ut vincam naturam meam?* In Ieremias loquitur Deus, genit de suppliciis populi suo inflictis: *Via tua, & cogitationes mentis tuae fecerunt haec tibi. Ista malitia tua. Loquitur*) (heb. D. Hier.) *ad urbem ierusalem, quod us D. Hier. illis, & cogitationes, quibus opere, & sermone l. 12. peccauit, fecerunt esenitiae omnia, quecentur. Hanc rint. In Ezechiele examinat illa: omni verbâ ad Prophetam: *In medio domus ex aperientis D. Hier. habitas, & ait, pre exasperatione dicti cibis isti amaritudinem, vi si feceris: "medio domus tu uia ad amaritudinem convertenter tu habitat: que l. 4. Deum natura dulcem aigue clementem, usus uorum amaritudine armarum facit, aigue crudellem: alioquin deo legimus: Gessate & videte quoniam unus est Dominus, siue dulcis in Oita aperte illa verba sonuntur ad Prophetam: Ad is cundiam me prouocauit Ephraim per illam amaritudinibus suis. & sanguis ejus super eum. Quid veniet. In est. ve ait l. Hieron. Ephraim D. Hier. amaritudine sua amarum me facit, qui dulci l. 12. ai. sum, unde & sanguis ejus super eum veniet. id l. 12. est, ipse & iusta mortis sue est. In M. chaz ad illa l. 3. verba Ecce egredietur Dominus de loco suo, & descendit. & calcabit xc. Sic uferit D. Hieronymus: Qui mitus es, & benignus, & genitus D. Hier. natura clementissima, vestra causa cogitare par. l. 13. sonam, quam non habet, assumere & calcare. l. 13. o. Sieque ad illum locum Zachei in illa lo. Tim. 3. quendi forma: Egredietur Dominus de loco suo. M. chaz. Idem D. Hieron, id quod nos dicimus de his Zachei egredi casulis. Locus Deique domus est misericordia, clementia, mansuetudine. Nos illam l. 12. peccatis nostris illa extrahimus domo, & comit. Nobis exopte vnicè beoc facere, nos duri sibi. Xcit supplicis, igitur, si tu nemio producis, qui pecca re vellem, ne timocis, quod ex suo sit Deus tuus etenim se condemnatur. Diligenter attingendum quis sanus alius sit, qui contra te virga iustitiam, quicunque cedrae graues deponat querimurias. Perpende, num assu-* coram*

coram Deo peccata consistant, quæ contra te
in iudicio vociferentur.

Hoc Dominus per Ieremiam nos docuerat:

Cf. 53 Arguit te malitia tua & aversio tua increpabit

Hiere. 5. 52. Tui te accusabit iniq[ue]itas, & confundet, &

19 tra te contestabatur. Numquid in mente[m] tibi

venit Cain? Q[uod] si illam proscripti? Audi Do-

Gen. 4. minum, ho[m]ili] intumantem: Ecce vox sanguinis

10 fratris tu[us] clamans ad me de terra. Voces omni-

P. 50. 50 sunt peccata contra peccatores, illa sunt quæ

graniore illis intentant licet: Peccatum meum

contra me est semper. Semper vociferatur, tem-

per inclamat, Q[uod] id, tibi persuades, q[uod] illa tua

inxuria contra te iustitiam non expulserat? San-

guis ille proximi quem serociter effudit? Fa-

cultates ille pauperum, quæ latro rapuisti? Illi vi-

dig singulare, ac lachryma quæ atrociter oppres-

sisti? Vocat Ionad se Deus, precipit illi, vi per-

lerat, dicitq[ue] ex ore Dei: Adhuc qua-

eragint a die & nimis subverteruntur. Quis te ele-

cti in extremis Deus ad hoc impellit? Audi respon-

dente: Ascendit malitia eius coram me. Cōtra eam

propria clamat malitia & contestatur iniquitas,

Quando pars instat contraria, petrique

iustitia, non potest index non proce-

dere. A labora, ut aduersa tibi pars desistat ta-

cerat, non urgat, nō iudicet habebit tibi pla-

tisimorum.

O Domid, quid in die iudicii times tibi cōtra-

XI. riū? Cur timebas die mala? Dicā ego, q[uod] id i-

Dant in dicem timeas seuum, irritatum, ut tecu enda-

djudicari nimis maiestatis? Nō hoc vereor, diuinā ergo ti-

fib[us] ame mes iustitiam, que tam stricte super te mala dis-

speciebat fundet. Nequaquam infernū, damoneli formi-

P. 48. 6. do. Q[uod] id g[ra]uia in hac iudicio mali: xhorrescis

Anda q[uod] id timeat: Iniquitas calcane mei circu-

dabit me. Verbum Circumdatum militare est, sup-

tum ab oblatione cunctatis, & quæ dux illa conatu-

revertere, sicut olim losae urbe Jericho, quod

timeo, peccata mea sunt illa mihi erat infelix

bellum quoq[ue] si nulla sit, quæ me cōfundat, insi-

mulat, & cōtēnent iudicē habeo mihi propitiū,

XIII. qui dicit: Neque ego te condemnabo. Hoc tibi ti-

Et ab his mēndū, inquit D. Jacobus. Hec a diuinarii cui

fib[us] time cor et ad pauperes velut trooni, cū horrea tibi

ant pec-cepit p[ro]p[ri]etati abundatia, ut à vermbus cor-

catores, rotulat, & area[rum] ciste tot vestibus repleantur

ut à vineis corrosa depescant, & indigos perire

præ necessitate nō erubescit. Triticum illud, illa

te condemnabit tinea. Tu vero reipublice san-

guifuga, qui sanguo[n]e exsugis pauperū, & fodo-

re, ibi detines operario[r]um, tuis proximis v[er]sa-

ris, dolo circumuenisti: Time, pauperes etenim

illi, opposisi, & circumventi, te coram Deo con-

demnabunt, & contra tuam voces dabant per- Iacob. 5. 1

tinacem animi diutianam: Agite nunc diuites, plor-

ate ululant[es], &c. Ecce merces operario[r]um, qui

mesquunt regiones vestras, que fraudata est à

vobis, clamat, & clamor eorum in aures Domini

Sabaoth intravit. Et tu lasciuè scortator, cui

nihil: a cura est, quād tuas pascere voluptates

tuas exaltare familiam magnificis operibus,

latissimis cubiculis, perieuidis porticibus, lectis

mollioribus, Dei, tunc in memor ob[lig]i qui,

tuis tantummodo satisfaciens appeti tibi, times

lapīs ille superflue nimis elaboratus, & erecta

illa pauperum impensis, altius edificia te testes

accubabunt: Lapis de pariete clamabit, & lignū,

quod interiuncturas adiūcūlūm est, respondabit, Habacuc

tibi predicti. Hoc tibi cauendum: circumda-

ca. 2. 11.

cauunt te, & corona cingens, aduersaria

tuæ, vivendi dissolutiones, illa te ignib[us] ad-

judicabunt. Si tu ex tua parte, partem

non pariaris aduersariam, esto securus, ex

parte sua te Dominus haudquādam condem-

nabit.

Ex his educit D. Ambrosius, expositionem

Quomodo Christi sententia: Ego non iudico quem-

do Chri-

quam Non possum ego à misericordia accere quidquam

stus ne-

Quomodo dicas hoc Domine? Nonne dixeras:

Pater non iudicat, quemquam. sed omnis iudicium

judicet, dedit filio Nonne tunc cap. 6. 1. Petrus Apolotus

Ioh. c. 8. 1. p[ro]fessus, qui constitutus est à Deo Index vivorum

& mortuorum: Nonne tu ille, qui dicturus es cap. 5. 1. 2.

ex electi: Venit benedictus, & reprobus: I[usti]f[ic]e[m]t[ur] Ad. c. 10.

malefici. Vnde illi nec disfector, sed de iudicio 42.

dictio loquitur condemnationis, & hoc vult Mart. c.

indicare. Ego ex me & per me neminem con-

demno: nihil tu habas, nihil agas, quod

25 41.

de me nihil tibi formidam,

dum, loquitur inquit D. Ambrosius ex modo

quo index incorruptus est in reo: Quasi index D. AMBR.

loquitur. Constitutus aliquem reum; coarguunt, Epist. 20.

conniculum criminis, de precentem, & voluntatem, ad Horum

se ad genus iudicis. Respondet ei iudex: Non sis, I. 5.

possum à me facere quidquid: ego non iudico, sed

falsa tua te indicant, ipsa te accusant, & ipsa te

consentiant nihil ex me ego profero: non volun-

tae indulgeo si equitas. Et qua ratione, o Do-

mino, illa pollex mulier condonari tue tradita 2. Reg. 4.

manibus misericordia: Omulier exclamare cum 24. 14.

Davide: Melius est mihi, ut incidam in manus

Dominus multa enim misericordia eius sunt, quam

in manus hominum.